

вання антибактеріальної терапії в хірургії, реабілітації в післяопераційному періоді пацієнтів з захворюваннями травної системи дозволили значно покращити результати лікування.

В. Ф. Саєнко був ініціатором та палким поборником розвитку лапароскопічної хірургії та трансплантації в Україні. Під його керівництвом та за його безпосередньою участю вперше в Україні виконані трансплантація печінки від живого родинного донора та трансплантація підшлункової залози.

Продовжуючи традиції В. Ф. Саєнка Інститут розвиває та вдосконалює пріоритетні наукові дослідження, присвячені лікуванню захворювань шлунка та кишечника, хірургії печінки, жовчови-

відних шляхів та підшлункової залози, портальної гіпертензії, хірургії судин, лапароскопічній та мікросудинній хірургії, хірургії серця, проблемам трансплантології, виходить на рівень світових стандартів з функціональної діагностики та рентгенохірургії.

В. Ф. Саєнко є автором понад 500 робіт, 14 монографій, 58 винаходів. Під його керівництвом підготовлені та захищені 35 докторських та кандидатських дисертацій.

Президія НАМН України щиро вітає шановного Валерія Феодосійовича з ювілеєм, бажає йому міцного здоров'я, творчих сил, нових ідей щодо подальшого вдосконалення хірургічної науки.

ЧЛЕНУ-КОРЕСПОНДЕНТУ НАМН УКРАЇНИ

Н. М. ГУЛІЙ — 80 років

12 червня 2016 р. виповнилося 80 років від дня народження завідувачої відділом біохімії ліпідів Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України, лауреата Державної премії України в галузі науки та техніки, чл.-кор. НАН та НАМН України, доктора біологічних наук професора Надії Максимівни Гулої.

У 1959 р. Н. М. Гула з відзнакою закінчила лікувальний факультет Київського медичного інституту, в 1962 р. — аспірантуру при кафедрі біохімії КМІ і захистила кандидатську дисертацію з біохімії вітамінів. Після закінчення аспірантури працювала асистентом цієї кафедри, а у 1965-1975 рр. обіймала посаду старшого наукового співробітника Інституту ендокринології та обміну речовин МОЗ УРСР. Від 1975 р. працює в Інституті біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України спочатку — старшим науковим співробітником лабораторії імунології, у 1980-1992 рр. — керівником лабораторії культури тканин, а від 1992 р. завідує відділом біохімії ліпідів.

Основні напрями наукових розробок Н. М. Гулої присвячені фундаментальним дослідженням вітамінів, гормонів і біологічно активних ліпідів. На початку 1980-х років Н. М. Гулою та співавт. у клітинах нейробластоми C1300 N18 було відкрито наявність сполук нового класу біологічно активних малополярних ліпідів — N-ацилетаноламінів (NAE). У наступні десятиліття було вивчено роль та механізм дії цих сполук в організмі. Вперше було показано мембранотропну та мембранопротекторну дію NAE, а також виявлено, що ефект різних NAE залежить від структури ацильного залишку. Ці дослідження (разом з роботами інших

дослідників) лягли в основу відкриття існування в організмі нової ендоканабіноїдної регуляторної системи. Вперше продемонстровано пряму мембранотропну дію NAE з насиченим вуглеводневим ланцюгом. Показано, що дія насичених NAE тісно пов'язана з функцією кортикостероїдної, опіоїдної та NO-систем. Одержано пріоритетні результати про пригнічення в присутності NAE входу одновалентних катіонів через вератридин-активовані натрієві канали, активацію Ca^{2+} , Mg^{2+} -АТФази плазматичної мембрани, інгібування вільнорадикального окислення ліпідів, вплив на диференціацію клітин. Виявлена виражена антизапальна дія NAE. Отримані дані щодо кардіо-, гепато- та ней-

ропротекторних властивостей NAE з насиченим ацильним ланцюгом в умовах оксидативного стресу, гіпоксії/ішемії та інтоксикації. Встановлено, що механізм антизапальної дії насичених NAEs, пов'язаний з активацією ядерних рецепторів PPAR. Показано, що саме антизапальна дія цих сполук є основою їх протекторного впливу при експериментальному інсулінорезистентному стані та когнітивних порушеннях у ссавців. Доведено протівірусну ефективність NAEs відносно вірусів грипу H1N1, гепатиту С та простого герпесу.

Н. М. Гула є автором понад 350 наукових праць (у тому числі 3 монографії) та 14 патентів України на спосіб одержання та застосування препаратів на основі NAEs для лікування серцево-судинних захворювань, цукрового діабету, алергічних реакцій та неспецифічного запалення, а також як протівірусного препарату і допоміжного засобу

для лікування пухлин. Під її керівництвом було виконано та захищено 17 кандидатських та 2 докторських дисертації.

Н. М. Гула — почесний член Українського біохімічного товариства, впродовж багатьох років була головою Київського відділення УБТ, член редколегії "The Ukrainian Biochemical Journal".

За роботу "Новий клас біологічно активних ліпідів — N-ацилетаноламіни (відкриття, вивчення та практика застосування)" у 2010 р. Н. М. Гула разом з колективом співробітників отримала Державну премію України в галузі науки та техніки. Вона нагороджена орденом "Княгині Ольги" та медаллю Незалежної України Міжнародного академічного рейтингу "Золота Фортуна".

Президія НАМН України щиро вітає шановну Надію Максимівну з ювілеєм, бажає їй міцного здоров'я, творчого натхнення та плідної діяльності.